

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni številni račun št. 11.409

Vojni dolgovi in svetovna kriza

POMEN ZMAGE DEMOKRATOV V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Vprašanje medzavezniskih vojnih dolgov, zlasti pa dolgov Združenim državam Severne Amerike je, ne sicer de iure, pač pa de facto, tesno zvezano z reparacijami in bi se bilo moralo zato reševati obenem in po enakih načelih. Da se to vendar ni zgodilo, je bil kriv republikanski režim Združenih držav s predsednikom Hooverjem na čelu. Hoover je bil zagrižen nasprotnik vsakega gospodarskega in finančnega popuščanja napram Evropi in je skušal rešiti gospodarsko krizo svoje države v prvi vrsti s točnim izterjevanjem posojil. Da je pa bila ta politika slaba in celo pogubonosa, so pokazale prav nedavne volitve, na katerih je bil z ogromno večino izvoljen za novega predsednika demokrat Roosevelt. Tak konec in poraz je pri republikancih predvideval točno prav za prav samo senator Borah, ki je pred nekaj meseci — a brezuspešno — započel veliko akcijo za spremembo stališča glede vojnih dolgov in celokupne ameriško-evropske gospodarske in finančne politike.

Poraz Hooverja in republikancev je povzročila v prvi vrsti torej napačna trmoglavost gospodarska in finančna politika, v kateri je seveda vprašanje vojnih dolgov samo ena, in sicer niti ne neposredno najvažnejša postavka, je pa vselej kakor posredno izhodišče za ureditve celotne vrste drugega. Da se demokrati tega dobro zavedajo in da hočejo prav tu pričeti reševati sedanjo krizo, so povedali že pred volitvami in po njih. Roosevelt sam sicer ni govoril preveč, čuval je dekoro bodočega predsednika, ki bo odgovoren za besede kandidata, zato pa se je oglašal tembolj njegov najbližji sodelavec Smith. Prav to je dalo tudi povod, da sta Anglija in Francija čakali z izročitvijo svoje vojnih dolgov se tihoče note na izid ameriških volitev, da bi morali plačati prve anultete po moratoriju že čez pet tednov. Isto so storile tudi ostale države, dolžnice Združenih držav. In da si bo Roosevelt prevzel svoje posledice čez štiri mesece, se bodo vendar morala reševati tudi že sedaj vsa vprašanja sporazumno z njim in z njegovo stranko. Iz tega sledi, da so upi na ugodno, pravilno in pravično rešitev problema medzavezniskih vojnih dolgov najboljši.

V čem obstoja prav za prav tista ča-

rovna moč problema vojnih dolgov, ki lahko pomaga rešiti sedanjo svetovno gospodarsko in finančno krizo? Komplex je kompliciran in za točen odgovor bi bila potrebna velika, obsežna razprava, za katero tu ni niti časa niti prostora. Omejiti se moramo tedaj le na nekaj poljudnih ugotovitev. Kriza ni nastala zaradi zmanjšanja količine plačilnih sredstev, temveč zaradi zmanjšanja njihovega obtoka, torej gospodarskega in s tem finančnega prometa. Vsako varčevanje ta promet še bolj zavira. Če bi torej morala Evropa točno plačevati Ameriki svoje dolgove, bi s tem zmanjšala svojo denarno cirkulacijo in gospodarsko delavnost. Amerika bi sicer res dobila znatna finančna sredstva, a postala bi takoj mrtva, ker ne bi mogla povečati gospodarskega prometa. Evropa in ostali od nje odvisni svet bi v Združenih državah kupovala še manj kakor sedaj in posledica bi bila nadaljnja redukcija dela industrije in agrarne produkcije ter tako še večja brezposelnost ter beda milijonov na obeh straneh Atlantskega oceana.

Če se tedaj odplačevanje vojnih dolgov odgodi na daljši poznejši rok ali celo reši z delnim ertanjem, bo Evropa porabila svoj denar lahko za večja naročila v Ameriki, Amerika pa zaslužek za enake pose v Evropi. S tem se bo pa že povečala gospodarska in z njo finančna cirkulacija. Istemu namenu bo služila tudi odprava prohibicije v Združenih državah. Evropa bo lahko prodala v Ameriki svoje vino in pivo, pa tudi v Ameriki sami se bo obnovila pivovarniška in vinska industrija, ki bo zaposlila ogromno število sedaj brezposelnih in neproduktivnih ljudi. Skratka: zopet se bo živahnejše produciralo, trgovalo in konzimiralo. Prav zaradi zastoja tega je pa nastala kriza. Tako sta vprašanji medzavezniskih vojnih dolgov in prohibicije poleg reparacij in omejitve oboroževanja najvažnejši etapi za prehod iz depresije v novo cirkulacijo dobrin.

Ameriške volitve z zmago demokratov in Roosevelta pomenijo tako prav lahko začetek konca svetovne krize in s tem jutro lepše dobe obnovitve svetovnega gospodarstva in svetovnih financ, zlasti še, če izvedejo demokrati še tretjo namero: odpravo carin. Seveda: hitro in lahko vse to ne bo šlo!

Hindenburg proti razpustitvi parlamenta

POSVETOVANJA SE NADALJUJEJO. — NOVE KOMBINACIJE. — SKLICANJE DRŽAVNEGA ZBORA.

BERLIN, 15. novembra. Predvčerajšnjim so se pričela pogajanja državne vlade s posameznimi političnimi strankami. Državni kancelar von Papan je najprej sprejel voditelja nemških nacionalcev, narodnega poslanca dr. Hugenberga. Včeraj so bile konzultacije prekinjene, ker je von Papan odpotoval v Dresden, nadaljevale so se pa danes s sprejemom predstavnikov centroma in bavarske ljudske stranke. Če bo Papan sprejel tudi predstavnike narodnih socialistov, še ni gotovo, ker narodni socialisti doslej za to še niso pokazali nobenega razumevanja. V političnih krogih se trenutno vodi pogajanja med narodnimi socialisti in centromom za sestavo koalicije z ozirom na trditve, da maršal von Hindenburg ne misli na razpustitev parlamenta, ker bi moral dobiti za to popoln primeren povod. V političnih krogih se že komentira bodoča vladna lista ki

bi ji predsedoval minister za delo Stegerwald, zunanje ministrstvo bi prevzel Brüning, od narodnih socialistov pa bi vstopili v vlado Gregor Strasser kot notranji minister in podkancelar ter narodni poslanec Stöhr kot minister za delo. Seveda je to le kombinacija. Vlada še vedno noče odstopiti in bo predsednik parlamenta Gering brez sporazuma z vlado predčasno sklical državni zbor in s tem preprečil njegov vladni razpust, še preden bi se mogel sestati.

NOV »POHOD LAČNIH« V WASHINGTON.

NEWYORK, 15. novembra. V vsej Ameriki je zopet oživela propaganda za nov »pohod lačnih« v Washington. Vlada je sklenila v bodoče take poskuse preprečiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi in bo v primeru potrebe proglasila tudi obsedno stanje.

Italija in vojni dolgovi

ITALIJA SE PRIKLJUČUJE ANGLIJI IN FRANCIJI. — VPRAŠANJE VOJNIH DOLGOV SE MORA REŠITI KAKOR SE JE VPRAŠANJE REPARACIJ.

RIM, 15. novembra. Paralelna akcija angleške in francoske vlade za ustavitev plačevanja vojnih dolgov Ameriki se smatra tukaj kot začetek kolektivne akcije vseh evropskih dolžnikov. Tej akciji se bo priključila tudi Italija. Zadevna italijanska nota s slično vsebino, kakor sta jo imeli francoska in angleška, bo te dni izročena v Washingtonu. Pričakuje se, da bo najpozneje do 1. decembra zaprosilo za odlog izplačila anuitet vojnih dolgov tudi vseh ostalih 14 evropskih držav-dolžnic. »Tribuna« trdi, da ta korak evropskih dolžnikov ni presenetil ameriške vlade in javnosti, ker je to dejansko direktna posledica lozanske pogodbe, s katero so bile likvidirane reparacije. Na račun reparacij bi bila Nemčija morala plačati še 35 milijard zlatih mark, pa je bila

tega z lozansko pogodbo oproščena in ji je ostal nepokrit le še dolg 3 milijarde mark. Razen tega so v Lozani evropske države vzajemno ustavile plačevanje medsebojnih vojnih dolgov. Za končno likvidacijo vseh vojnih računov je pa seveda potrebno, da se tudi vsi vojni dolgovi evropskih držav Ameriki regulirajo na isti bazi, kakor so same regulirale vprašanje nemških reparacij. Od ameriške vlade je sedaj odvisno, ali se bo klobčič, ki se je začel z lozansko pogodbo razvzljavati, razvzljajal ali pa še bolj zavozljajal. Pač pa je vsako negotovo čakanje nemogoče in izključeno. Ameriški vladi ne preostaja drugo, kakor da podaljša moratorij in istočasno prične pogajanja za revizijo vojnih dolgov.

Današnja seja senata

ZAKON O KLIRINGU S ČESKOSLOVAŠKO. — INTERPELACIJA O VOJAŠKIH DOBAVAH. — VOLITEV POSVETOVALNIH ODSEKOV.

BEOGRAD, 15. novembra. Na današnji seji senata je bilo po rešitvi otvoritvenih formalnosti prečitano obvestilo o dopetju zakonskega načrta o klirinškem prometu s Českoslovaško. Osnutek je bil, kakor znano, v narodni skupščini sprejet že včeraj. Vojni minister general Stojanović je odgovoril senatorju Miloju Jovanoviću na njegovo interpelacijo, v kateri je zahteval, da bi vojaška uprava kupovala odsele svoje živilske potrebščine neposredno pri poljedelcih in ne pri prekupčevalcih, kakor dela sedaj. Mi-

nister je dejal, da se za vojaštvo potrebni kontingenti žita kupujejo po stanju blagajne tudi že sedaj neposredno pri poljedelskih zadrugah. Interpelant je izjavil, da se z odgovorom vojnega ministra zadovoljuje. Nato je senat izvolil posvetovalne odseke za proučevanje zakonskih osnutkov o zobozdravniki in zobotehnikih, kulturni konvenciji s Poljsko, predloga senatorja Hribarja o odpravi fidejkomisov v Sloveniji, kakor tudi predloga o sestavi resolucije, nanašajoče se na gospodarski program dela.

Komunike o ženevskem spopadu

BERN, 15. novembra. Vrhovni vojaški avditor je izročil vojaškemu departementu poročilo o krvavih dogodkih v Ženevi. Iz tega poročila je razvidno, da so civilisti pred streljanjem zmerjali vojake in jih obmetavali s kamenjem. Čete so bile zaradi tega nujno prisiljene uporabiti orožje. Napad na vojake je bil pripravljen, verjetno pa je, da množica ni slišala svarišnih klicev častnikov. Na vojake se je streljalo tudi s strel. Skupno je bilo oddanih 157 strelcev, od teh 30 tudi iz lažje strojnice.

V Nemčiji je kaos

PARIZ, 15. novembra. Včerajšnji »Temps« je objavil pod naslovom »Nemški kaos« članek, v katerem se med drugim bavi z nemškim notranje-političnim položajem in pravi, da se glede važnih mednarodnih vprašanj z Nemčijo sploh ne bo dalo pogajati, ker se ne ve, če bo današnja Nemčija ostala taka tudi še jutri. Če bi današnja vlada podpisala kak sporazum, se ne ve, če bi soglašala z njim tudi jutrišnja vlada.

POLJSKO ODLIKOVANJE MAKSIMOVIČA.

BEOGRAD, 15. novembra. Pred dnevi je obiskal poljski poslanik dr. Schwartzburg-Günther pravosodnega ministra Boža Maksimoviča in mu izročil red »Polonia Restituta« prve stopnje, s katerim ga je odlikoval predsednik Poliske

Rooseveltov odgovor

WASHINGTON, 15. novembra. Novi predsednik Združenih držav Roosevelt je poslal sedanjemu predsedniku Hooverju brzojavko, v kateri potrjuje prejem povabila na konferenco v Beli hiši. Nadalje se Roosevelt zahvaljuje za to povabilo in izjavlja, da se morajo rešiti vsi problemi, nanašajoči se na medzavezniske vojne dolgove, sporazumno z vsemi prizadetimi narodi. Obenem naglašja, da se želi udeležiti washingtonskega sestanka neoficijelno in naj se njegovo sodelovanje smatra le kot čisto osebno in nič več.

PORAZ SAARSKIH AVTONOMISTOV.

SAARBRÜCKEN, 15. novembra. Predvčerajšnjim so bile v vsem saarskem ozemlju občinske volitve, ki so bile zelo zanimive. Nemške stranke so dobile skupno 99,6% vseh glasov. Saarska zveza, ki zahteva avtonomijo saarskega ozemlja oddvojeno od Nemčije, je dobila od 330.000 glasov komaj 1341 glasov. Od 4300 občinskih svetnikov ima »Saarska zveza« samo 7 občinskih svetnikov ali 0,4%.

VOLITVE V ALBANIJI.

RIM, 15. novembra. Iz Tirane poročajo, da so potekle nedeljske volitve v miru in redu. Izvoljeni so bili vsi dosedanji poslanci, na mesto umrlih in odstopivših poslancev pa je bilo izvoljenih 20 novih.

Dnevne vesti

Nova državna politika

PREDAVANJE NARODNEGA POSLANCA VEKOSLAVA SPINDLERJA
ZDRUŽENJU MARIBORSKEGA UČITELJSKEGA NARAŠČAJA.

Preteklo soboto je predaval pri Zdrženju mariborskega učiteljskega naraščaja v poslopu moškega učiteljskega mmo goštevlni zbrani mladini predsednik Zveze kulturnih društev in narodni posl. g. Vekoslav Spindler. Govoril je o naši novi državni politiki in orisal v zvezi s tem tudi borbo za našo svobodo.

Pojem politike vsebuje vse delo v javnem življenju, bodisi na socialnem, gospodarskem, kulturnem ali drugem področju. V vse to dobrine potlačeni slovenskih narodov so posegli Nemci v nekdanji Avstriji, ker je to pač ustrezalo njihovim težnjam. Št. Ilj, Maribor, Pragersko, Ptuj, Celje in drugi kraji so postali oporišča težnji nemstva do Adrije. Iz teh središč je skušal nemški duh prodreti v naše vasi. Na eni strani je še živela zavest stare legitimnosti, na drugi pa je po francoski revoluciji prihajala ideja nacionalnosti. To je bilo oporišče atmosfere, v kateri smo živeli pred vojno. Vstajala pa je tudi že mladina ter se organizirala v radikalne narodne organizacije, v Omladino, Preporod in Mlado Bosno. Porajal se je nov duh, usmerjen v jugoslovanstvo. Avstrija je ščevala proti takratni Srbiji, toda balkanska vojna je borbo mladine le še bolj pospešila in še bolj utrdila stremeljenja jugoslovanke misli. V svetovni vojni se je ta mladina borila že odkrito za popolno nacionalno in državno svobodo doma, v emigraciji in na frontah. Zavezniške vojske so prav s pomočjo prostovoljcev prebile solunsko fronto in ustvarile našo državo.

Zaključila se je s tem važna epoha v jugoslovanski politični zgodovini. Vodstvo je prešlo od vojske v roke politikov, a stara generacija, ki je prevzela državne posle, nam je prinesla namesto Jugoslavije državo SHS. Mladina, ki je bila na frontah, se je pa že oprostila vseh spon preteklosti. V njej je zaživel duh integralnega državnega in narodnega edinstva, in borila se je proti stari generaciji, ki se je opirala še vedno na krfsko deklaracijo in kompromitirala jugoslovansko revolucijo. Vendar so se spočetka obnovile stare predvojne stranke in začele partizansko borbo, ki je dosegla v desetih letih višek dne 26. junija 1928. in privedla že tako daleč, da je bilo na ko-

cki celo vprašanje samega obstoja naše nove države.

Razumljivo je, da je bilo treba takrat nekaj ukreniti. Stara politika se je morala odpraviti in na čelo nove državne politike se je postavil sam kralj. Meseca oktobra leta 1929. je država dobila novo ime Jugoslavija, ki si ga je želela že davno vsa mlada generacija. Vojska je dobila nove jugoslovanske zastave in v novem parlamentu, — do katerega izvolitve je vodila državnik te težnje prenesti zopet na narod za nekaj časa odvzeto vodstvo, — je prestolni govor pokazal, da je jugoslovanstvo gotova stvar. S tem se je pričela nova državna politika. Mnogi stoje sicer še ob strani, ker nočejo videti, da je bila nova politika neobhodna in nujna potreba.

Vodstvo države je bilo izročeno pokolikor toliko svobodnih volitvah narodu, predvsem pa so bili poklicani na vodstvo oni, ki so ustvarjali Jugoslavijo, to je predvojna mladina. Ona je prevzela novo politiko, a prostor je v njej tudi za vse one, ki se podvržejo novi misli in zapuste stara strankarska pota. Predvsem pa je poklicana k sodelovanju ona najmlajša mladina, v katere delu se mora pojaviti jugoslovanski aktivizem. Generacije se menjavajo, ideje in narod pa ostanejo.

Jugoslovanski nacionalizem je sinteza vsega dobrega vseh treh delov našega naroda v gospodarskem, socialnem, nacionalnem in kulturnem smislu. Mladina mora zato skrbeti, da se bo razvil naš narodni ponos. Jugoslovanstvo mora postati realen pojem z voljo po napredku in prav naloga mladine je, da nam ustvari to novo epoho.

Mladina je pazno in z razumevanjem poslušala izvajanja gospoda poslanca in se mu za trud iskreno zahvalila. Zdrženje mariborskega učiteljskega naraščaja bo priredilo še več takih predavanj. Že v doglednem času bo govoril bivši poslanik in sedanjí narodni poslanec g. dr. Bogomil Vošnjak o delu medvojne emigracije v Jugoslovanskem odboru.

Willi Forst - Liane Haid

v filmu lju- **Princ od Arkadije** pride v kino bavnege čara **UNION**

75letnica lavantinskega vladike. Danes praznuje brez posebnih slovesnosti lavantinski knezoškof dr. Andrej Karlin svoj 75. rojstni dan. Ob redkem jubileju mu je poklonila duhovščina lavantinske škofije dragoceno duhovniško oblačilo. Dopoldne je bila v stolnici pontifikalna maša z zahvalnico.

Iz poštne službe. Za pristava je postavljen pri tukajšnji pošti inž. Stanko Podboj.

Slava 45. pehotnega polka. Mariborski 45. pehotni polk praznuje 23. t. m. svojo slavo v spomin, ko je bila pred štirinajstimi leti usoda Maribora stvarno odločena v našo korist. Omenjenega dne bo ob pol 11. uri dopoldne na dvorišču vojašnice Kralja Aleksandra v Melju služba božja in rezanje kolača. Popoldne ob 15. uri pa bo v vojašnici velika vojaška zabava.

Izredni občni zbor SJSU Napredka je bil v nedeljo v Narodnem domu. Novo izvoljeni odbor si je stavil nalogo dvigniti društvo iz sedanjega idejnega mrtviča in se je konstituiral sledeče: predsednik Dušan Spindler, podpredsed. Mravljak in Ban, tajnika Pečnikova in Kolšek, načelniki odsekov: KZO Lužnik, dramskega Veber, mladinskega Vomer, godbenega Dernač, šahovskega Majcenovič, knjižničnega Bračko; za revizorja pa sta bila izvoljena Viher in Gerzinič, za gospodarico Zimičeva, a v častno razsodišče Regvat, Koren in Voglar.

Prihodnja nedelja je posvečena naši mladini. Dopoldan je dijaška prireditev, popoldan ob 16. uri pa velik dobrodelen koncert s prav lepim sporedom v unionski dvorani. Tu se predstavijo prvič tudi naši Cicibani, okoli 200 dečkov pevcev z vseh mariborskih narodnih šol in slojev pod vodstvom g. Ramšaka. Udeležimo se mladinskega rajanja!

JNAD »Jadranc« v Ljubljani je izvolilo na 26. rednem občnem zboru naslednji odbor: predsednik Franc Gerželj, stud. iur., podpredsednik Mile Tomazič, cand. iur., II. podpredsednik Matija Roth, cand. ing., I. tajnik Dore Drovenik, stud. phil., II. tajnik Franc Artnak, stud. iur., III. tajnik Hugo Skala, stud. iur., blagajnik Slavko Vadnal, stud. phil., I. knjižničar Anton Preinfalk, stud. phil., II. knjižničar Vlado Frantar, cand. iur., gospodar Smiljan Samec, stud. iur., čitalničar Franc Keber, stud. iur., arhivarka Milica Jenkova, cand. phil., revizorji so Jože Kosmatin, cand. phil., Andrej Uršič, cand. iur., Boleslav Hiter, stud. iur., načelniki sekcij pa: kulturno znanstvene Marjan Sterniša, stud. iur., šahovske Anton Preinfalk, stud. phil., ženske Milica Jenkova, cand. phil., dramske Marjan Fuchs, stud. phil., sportne Slavko Vadnal, stud. phil. in zabavne Franc Venturini, cand. iur.

Koncert tria Brandlove, ki ga tvorijo dame Fani Brandl (gosli), Vally Gara (čelo) in Herta Reiss (glasovir), bo v nedeljo 20. t. m. Dopoldne ob pol 11. uri dijaška matineja, zvečer ob 20. uri koncert. Spored je za vsak koncert drugačen.

Iz gledališke pisarne. Naprošajo se vse one dame, ki so se prijavile pri gledališki blagajni ali pri režiserju g. Bachmannu za balet ali gledališki pevski zbor ter za sodelovanje pri opereti sploh, naj se javijo drevi ob 20. uri v gledališču.

Od Sv. Marjete na Dravskem polju. V nedeljo je odigrala strelska družina pri Sv. Marjeti na Dravskem polju kmečko žaloigro »Užitkarji« in burko »Brivnica«. Domači diletanti so obe deli odigrali z vidno ljubeznijo in zato z uspehom, kar je še tembolj važno, ker so vsi sami začetniki. Društvu želimo na novem odru še mnogo uspeha!

Slovenskim likovnim umetnikom. Na zborovanju slovenskih likovnih umetnikov 29. oktobra t. l. je bil sprejet sklep, da se ustanovi strogo stanovska organizacija, ki naj bi združila vse obstoječe umetniške klube in poedince v svrhu očitovanja interesov posameznikov, kakor tudi vsega stanu. Organizacija naj postane centralni forum slovenskih likovnih umetnikov, ki se ne bi bavil z vprašanjem umetniških smeri, pač pa s strogo stanovskimi in socialnimi vprašanji. Pripravljalni odbor vam je razposlal danes prijavnice. Izpolnite jih in pošljite najkasneje do 25. novembra t. l. na naslov: »Pripravljalni odbor strokovne organizacije slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani, srednja tehnična šola«.

PRI TRGANJU V ZOBEM IN GLAVI
navadno priporočajo
masažo
za masažo
ALGA

Steklenica 14 Din Oglas reg. pod S. Br. 25.892/32

Koncert Glasbene Matice v frančiškanski cerkvi. Dne 7. decembra ob 20. uri priredi pevski zbor Glasbene Matice v baziliki oo. frančiškanov velik cerkveni koncert. Frančiškanske cerkev ima veliko obsežnejši kor kot stolnica in je veliko bolj akustična. Med drugim se bodo izvajale tudi naše najstarejše cerkvene skladbe iz sredine 16. stoletja, peli se pa bosta tudi ena češka in ena poljska iz iste dobe.

Oddaja kolodvorske restavracije v Novem mestu. Dne 18. novembra t. l. bo pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani licitacija glede oddaje zakupa restavracije na postaji Novo mesto. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Dobave. Ravnateljstvo državnega rudnika Velenje sprejema do 19. novembra t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg svinjske masti in 600 kg kave.

»Potepuhi« v Ptuj. V soboto 19. t. m. gostuje dramski odsek studentskega Sokola v mestnem gledališču v Ptuj. Opreta C. M. Ziehrerja »Potepuhi« je polna melodioznosti in vesele vsebine, tako da je izzvala pri dosedanjih predstavah mnogo navdušenja. Ptujčanom se nudi obilo veselja in smeha. Nedvomno bo gledališče razprodano, saj so cene izredno nizke. Prodaja vstopnic vnaprej je v glavni trafiki.

Vinski sejm v Ivanjokovih. Vinarska zadruga »Jeruzalemčan« v Ivanjokovih priredi svoj 8. vinski sejem in razstavo 13. decembra 1932. Pripuščena so le vina lastnega pridelka, izključno iz ormoško-ljutomerskega vinarskega okoliša. — Letošnji pridelek, ki je bil obilen, je prvovrsten in si bo tako imel priliko vsakdo nakupiti prvovrstnega ljutomeračana direktno od producenta. Na razpolago bodo pa tudi najizvrstnejša sortna vina. Mošt lepo dozoreva in bo takrat prav primeren čas za nakup. Cene so izredno ugodne. Vsi producenti ormoško-ljutomerskega okoliša, ki imajo vina na razpolago in se hočejo sejma udeležiti, naj to prijavijo zadrugi najkasneje do 4. decembra t. l.

Sv. Lenart v Slovenskih goricah. Preteklo nedeljo je imelo šentlenarško Sokolsko društvo v Sokolskem domu svoj običajni Martinov večer. Glavna točka večera je bila šaljiva trodejanka »Avtomobilist«, ki so jo podali naši igralci in igralke prav lepo in s pravilnim razumevanjem. Prireditev, ki je bila dobro obiskana, je potekla prav animirano in prijetno.

Iz Orehove vasi. V nedeljo zvečer je po daljši mučni bolezni umrla tukaj ga. Katarina Divjakova. Naj v miru počiva, preostalim naše sožalje!

Za ženo, za moža in za otroke
»TEMPO« čelji na obroke

LJUBLJANA CELJE MARIBOR
Gledališka 4 Aškerčeva 3 Slovenska 16

Tihotapca Zorčiča, ki je bil preteklo soboto aretiran, kakor smo to že včeraj poročali, je danes dopoldne policija izročila carinski varnostni oblasti, kjer ga bodo še naprej zadrževali. Na policiji je vse dosledno tajil in ni hotel izdati svoje družbe.

Danes v torek: Čudežni eksperimenti gosp. Svengallija. V sredo: 3 Ninons!!! Svetovna atrakcija v »Veliki kavarni«.

Narodno gledališče

Repertoar.

Torek, 15. novembra ob 20. uri »Celjski grofje«. Red A.

Sreda, 16. novembra. Zaprto.
Četrtek, 17. novembra ob 20. uri »Gospa ministrovka«. Red B.

Petek, 18. novembra. Zaprto.

Celjsko gledališče.

Nedelja, 20. novembra ob 16. uri »Celjski grofje«. Zmerno povišane cene. — Ob pol 21. uri »Friderika«. Gostovanje Narodnega gledališča v Mariboru.

Iz gledališča. V četrtek 17. t. m. bo letošnja premiera »Gospa ministrovka«, sijajne šaloigre, ki je v njej znani srbski komedijograf Nušić ustvaril eno svojih najboljših komedij. »Gospa ministrovka« je pred dvema sezonama dosegla največje število predstav ter je zlasti gospa Dragutinovičeva v naslovni vlogi dosegla velik uspeh. — Za občinstvo, ki si želi smeha in neprisiljene zabave, se uprizori v najkrajšem času burka ameriške pisateljice Maye »Moje dete«. (»Baby mine«.) Režira Hinko Tomašič. — V nedeljo 20. t. m. koncertira v Mariboru dobro znani in priljubljeni trio Brandlove. Dopoldne ob pol 11. uri bo matineja za dijaštvo, zvečer ob 20. uri pa koncert z izbranim sporedom. Dramske cene.

Pri boleznih ledvic, seči, mehurja in danke, omili naravna »Franc Jožefova« grenčica tudi silne težkoče pri potrebi v zelo kratkem času. Spričevala iz bolnišnic potrjujejo, da je »Franc Jožefova« voda, ker olajša potrebo brez bolečin, zelo priporočljiva za redno uporabo za staro in mlado. »Franc Jožefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Pregled in tekma brakov. Znano je, da imamo v naši okolici mnogo lovišč, kjer se da uspešno loviti le z braki. Zato je treba pozdraviti sklep mariborske podružnice Slovenskega lovškega društva, da priredi še tokom novembra v okolici Slovenske Bistrice za vzhodni del in pri Sv. Lovrencu n. P. za zahodni del Pohorja in Koziaka pregled domačih brakov. Hkrati bodo predvajali psi društva »Brak jazbečar« svoje sposobnosti na braki ter v delu na barvi in roparicah. Ob priliki revije se bodo razpravljala tudi aktualna lovska vprašanja. Upati je, da se bodo naši lovci polnoštevilno udeležili teh važnih prireditev. Dan se bo še pravočasno objavil.

Pod okriljem naraščaja Rdčega križa proslavi Podporno društvo za revne učence v Mariboru v nedeljo 20. t. m. ob 16. uri v Unionski dvorani svojo desetletnico. Statistika društvenega dela v preteklem desetletju je dokaz izrednega umevanja mariborskega občinstva za dobrodelnost. Saj je bilo tekom tega časa pri skupnih božičnih obdarovanjih nič manj kakor 5950 otrok z 3187 oblačili, 2410 obuvali in 1695 kosi perila. Za vse to je bilo izdanih 710.370 Din. Tudi letošnja huda beda nalaga društvu težke dolžnosti, ki jim bo kos le, ako nam ostane blagonaklonjenost naših dobrotnikov. Za mladinsko prireditev je vstopnina tako nizka, da bo v nedeljo vsakomur dana priložnost, darovati prispevek v prid revnih otrok. In tega vlijudno prosí odbor.

S policije. Preteklo noč so romali v policijske zapore trije razgrajaci. Prijavljeni pa so bili neki Jože radi grdega vedenja in kalenja nočnega miru, Marjan K. zaradi vožnje brez luči, neki Ivan V. ker je pustil na cesti svojega konja brez nadzorstva in neki Bogomir D. zaradi oviranja prometa na ulici.

Zgodaj je začel. Sinoči je bil aretiran vajenec S. Z., ki ga je zasačil v Mlinski ulici neki hišni posestnik, ko je skušal s ponarejenim ključem odpreti njegova vežna vrata. Mladega vlomilca je izročil policiji. Tam je pri zaslišanju priznal tudi to, da je pred dnevi ukradel nekemu delavcu zimsko suknjo. Ker pa je bilo v zadnjem času v Mariboru pokradenih več sukenj, domnevajo na policiji, da ima na vesti mladi vajenec vse te tatvine.

Vreme bo nekoliko vedrejšje. Davi je kazal barometer 750.1, reduclran na ničlo 747.5, termoter na zraku pa 3.4 stopinje. Vetrov ni, po nebu pa se vlačijo stratocumulusi.

Hišni posestniki in zaščita najemnikov

REFERAT PREDSEDNIKA DRUŠTVA HIŠNIH NAJEMNIKOV G. MEGLIČA NA NEDELJSKEM IZREDNEM OBČNEM ZBORU.

Na nedeljskem izrednem občnem zboru društva hišnih posestnikov se je predsednik g. Meglič v svojem obširnem referatu dotaknil tudi stanovanjskega vprašanja v zvezi z akcijo društva stanovanjskih najemnikov za prisilno znižanje, in dejal med drugim:

Stanovanjsko vprašanje je postalo z ozirom na zahteve najemnikov in pa spričo izjave ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Pučija za hišne posestnike zelo aktualno. Minister je obljubil najemnikom, da bodo banke uprave pooblaščen, da rešijo stanovanjsko vprašanje s primernimi uredbami v lastnem delokrogu, ker se z enotnim, za vso državo veljavnim zakonom rešiti ne da.

Dejstvo je, da so v Mariboru najemnine neprimerno nižje, kot v drugih, n. pr. v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Splitu in drugod. To je tudi dobro znano tukajšnjim najemnikom, ki vodijo za znižanje hujšo in brezobzirnejšo borbo, ko najemniki v drugih mestih naše države. In vprašati se moramo, kaj je povod, da se vedno s ponavljajočimi demagogičnimi gesli čimdalje bolj ruši razmerje med hišnimi posestniki in najemniki. Dan za dnem slišimo pritožbe o nasilnem postopanju najemnikov napram hišnim lastnikom in je to nasilje zavzelo že tak obseg, da nekateri najemniki sploh več ne plačujejo dogovorjenih najemnin. Res je, da je streha vsakomur potrebna, res pa je tudi, da si mora vsak najemnik poiskati streho, ki odgovarja njegovim gmotnim razmeram. Če bi obveljala zahteva, da se morajo najemnine spraviti v sklad z dohodki stanovanjskih najemnikov, bi bil hišni posestnik, ki ima v svoji predoželeni hiši najemnike nameščence s stalnimi in nestalnimi mesečnimi prejemki naravnost uničen, med tem ko bi hišni posestnik, ki ima boljše situirane najemnike, ne bil prizadet.

Tak način reševanja stanovanjskega problema bi bil krivičen in nemogoč. Najemniki se sklicujejo na to, da je v drugih državah stanovanjsko vprašanje rešeno in da velja še vedno splošna stanovanjska zaščita. Ta trditev ne drži, ker na primer tudi v Avstriji, kjer je stanovanjska zaščita obdržala še kolikor toliko prvotne oblike, ta zaščita ni več popolna ter velja le za one najemnike, ki so bili ob času, ko je stopila zaščita v veljavo, neprenehoma v istem stanovanju. Kakor hitro pa se izsejijo, zapuščenost stanovanje ni več zaščiteno ter lahko z njim prosto razpolaga hišni posestnik in določa nove najemnine. Toda tudi zaščiten najemnik ne plačujejo le na podlagi predvojnne paritete določenih

najemnin, ampak morajo prevzeti v plačilo vse javne datjave in tudi vse druge stroške, ki so v zvezi z vzdrževanjem zgradbe ter se še celo stroški za generalna popravila zgradb repartirajo na najemnike. Njih zaščita je torej samo na papirju.

Razmer, kakršne so n. pr. na Dunaju, kjer je vladajoča socialistična stranka srednji stan skoro uničila, si pa ne želimo ter se bomo proti sličnim nameram z vsemi dopustnimi sredstvi branili ne le v lastnem, ampak tudi v interesu države in samouprav, za katere je hišna posest stalen in siguren vir dohodkov. V primeru rešitve stanovanjskega vprašanja, kakoršno zahtevajo najemniki, bi imela za posledico nedogledne pretresljaje na denarnem trgu ter bi bili prizadeti denarni zavodi po vsej državi, ki so dali ogromna hipotečna posojila za zgradbe, ki bi izgubile radi znižanja najemnin vso svojo varnost. Posledica tega bi tudi bila, da bi se obstajna mera za hipoteke zvišala in bi bila to propast za hišne lastnike.

Na vse, to naj pomislijo vlada in najemniki. Uverjeni smo, da se to vprašanje brez sodevanja zastopnikov hišnih posestnikov, kakor to zahtevajo najemniki, ne bo rešilo, ne da bi se omajal obstoječi pravni red in ne kršila v državnih osnovnih zakonih zajamčena svoboda prostega razpolaganja z osebno imovino. Da bi se moglo stanovanjsko vprašanje na podlagi zakonskega pooblastila v banovinah povoljno in pravično rešiti, o tem imamo resne pomisleke. Izkušnja nas uči, da razen naše banovine nobena druga banska uprava ni kazala posebnega zanimanja, kar se je pokazalo tudi na anketi v mesecu januarju, katero je sklicalo ministrstvo za socialno politiko v Beogradu.

Iz interesa, ki ga ima naša banska uprava za stanovanjsko vprašanje, bi se moglo sklepati, da so najemniške razmere v naši banovini najslabše. Res pa je, da najemnine v nobeni banovini niso tako nizke kot pri nas. Razlika je le to, da so zahteve pri nas po raznih udobnostih večje kot drugod in da se hoče pri nas zadostiti v prvi vrsti drugim potrebam, na stanovanje se pa misli nazadnje. Če se spomnimo predvojnih razmer, moramo ugotoviti, da najemnine tudi takrat, če se upošteva takratna vrednost denarja, niso bile nizke. In vendar je nesla hiša posestniku razmeroma večje dohodke. Če pa pomislimo, s kakšnimi stroški je danes zvezano vzdrževanje hiše, kako visoka je obstajna mera za hipoteke, pridemo do spoznanja, da se godi mnogim hišnim posestnikom obremenjenih in

vednih popravil potrebnih hiš pogosto-krat slabše kot njihovim najemnikom. Donos zgradb ni brezskrben užitek, ampak je hišna posest zvezana z mnogimi stroški in neprilikami. Neumestna je torej trditev, da bi bili hišni posestniki edini sloj, ki ni prizadet v današnji krizi.

Če so potrebni zaščite najemniki, je niso v nič manjši meri potrebni tudi hišni lastniki ter jo tudi z vso pravico zahtevajo proti gonji in nasilju, ki se kaže v zadnjem času.

Delavski prosvetni večer v Unionu

Umetniški in narodni razvoj delavskih prireditvev.

Korak za korakom čutimo vsi sledove marljivosti in neumornega dela, malo pa jih je, ki so naše delavstvo gledali in poslušali tudi takrat, ko si skuša z godbo in petjem olajšati pezo vsakdanje življenja. No, jaz sem ga spet enkrat poslušal v soboto zvečer na »Delavskem prosvetnem večeru« in reči že moram, da mi ni žal za tistih dvoje ur, ki sem jih žrtvoval, zlasti še, ker sem se zopet lahko prepričal, kako se trudijo njegovi voditelji, da vso to narodno izkoreninjeno maso našega ljudstva po smotrenem in trudapolnem kulturnem delu zopet pripeljejo tja, kjer je edino njegovo mesto, nazaj slovenski materi v naročje. Stoletja stari okovi so se zarezali že globoko v meso, zato jih je težko razbiti.

Namen teh vrstic ni, da podajo strokovno oceno te delavske akademije, omenil bi le rad, da bi se druga, ne strogu delavska društva in organizacije od te prireditve marsikaj lahko učila. Pred vsemi je bila publika točna in so zato tudi točno začeli. In kar je najvažnejše, ves spored se je izvajal brez vsake posebne reklame pred docela napojeno dvorano. Ni težko verjeti, da si je marsikateri obiskovalec le s težavo pritrgal tistih borih nekaj dinarčkov za vstopnico, prišel pa je vendar! In prav to je prirediteljem plačilo za ves njihov trud. Le sloga, vzajemnost in stanovska zavest doprinaša take žrtve in s hvaležnostjo vrača onim, ki se zraven vsakdanjega dela še nesebično trudijo v kulturnih društvih.

Da se dotaknem tudi z veliko skrbnostjo izbranega sporeda, naj pred vsem imenujem štiri pevske zборе, ki so sodelovali; so to »Zbor pekov«, »Grafika«, »Frohinn« in »Svoboda«, ki so odpeli vsak po dve slovenski skladbi, »Frohinn« pa eno slovensko in eno nemško. Peli so vsi zbori lepo ubrano, z veseljem do pesmi ter imajo splošno prav dobre tenoriste in lepo doneče base, in je bilo tudi predavanje neprisljano in vsestransko zadovoljivo. Peki imajo v g. Rakuški celo baritonista, za katerega jih lahko zavida vsak zbor v Sloveniji, imajo pa

Lase je treba nevtralizirati!

Po novejših znanstvenih preiskavah je do- gnano, da se alkalije, ki se nahajajo v vsakem sredstvu za pranje las in so potrebne za razkrožitev nesnage in masti, ne dajo brez sledu izprati z vodo. V tem pogledu pomaga na idealen način »Črna glava« — »Haarglanz«, ki lase nevtralizira, jim vrne prožnost, obenem pa jim da tudi poseben sijaj. Če hočete lase obdržati zdrave in lepe, po tem uporabljajte po vsakem umivanju glave in las sredstvo »Haarglanz«, ki je priloženo vsakemu zavitiču »Črne glave«.

manj sreče s svojim dirigentom. Mož ni več gibčen in tudi jezika ne razume. Nič ni popolnega na svetu. Menjavali pa so se zbori s štirimi godbenimi društvii, in sicer z »Godbo železničarjev«, ki jo vsak že pozna z njenih koncertov, tamburaši pekov, salonskim orkestrom »Grafika« in Martin-fanfarsko godbo kolesarjev. Vsi so igrali tip-top. Prijetno spremembo so doprinesli tudi otroci društva »Detoljub« in pevovodja »Svobode«, g. Faganeli, ki je odpel tudi dve pesmi in na brezkončen aplavz dodal še eno; pri klavirju je pa bil g. prof. Mirk.

Kakor že rečeno, je nosila cela prireditve strogo umetniški značaj in čisto slovensko lice. Veseli me, da se tudi ti sloji počasi jezikovno preorientujejo, kar se mora šteti v visoki bene njihovim duševnim voditeljem. J. A.

Sport

ISSK Maribor, teniški odsek. Članstvo se opozarja, da odnese v garderobi shranjene stvari. Garderoba bo od jutri naprej odprta od 13. ure dalje. — Načelnik.

Šahovski mojster Rubenstein petdesetletnik.

Te dni je obhajal poljski šahovski mojster Akiba Rubenstein svoj petdeseti rojstni dan. Jubilant se udejevuje že polnih 25 let v šahovski igri in je bil pričetek njegove šahovske slave v neki zakotni kavarni v Lodžu. Leta 1905 je dobil v Barmenu častni naslov šahovskega mojstra. Leto pozneje je dobil že tretjo nagrado na velikem šahovskem turnirju v Ostendu in je tako postal nevaren tekmeč svetovnega mojstra dr. Laskerja. Ker je bil rahlega zdravja, je tudi kmalu zatoni njegov slava. Svoj jubilej je praznoval v Antverpnu, kjer živi v skromnih razmerah.

Debeluhi in suhci.

Beograjčanom se le še dobro godi. Te dni so si ustanovili klub debeluharjev, v katerega imajo pristop samo moški, ki tehtajo najmanj 100 kilogramov. Njim pa nameravajo konkurirati suhci, ki si bodo tudi osnovali svoj klub, kateremu bo konkurenca uspela, če drugače ne, vsaj po številu pripadnikov.

— Tisti večer smo šli kmalu na ležišče ter smo zaspali v veselih pomenkih.

Naslednje jutro smo bili že ob tleh pred kočjo in smo čakali solnčnega vzhoda. Počasi se je prikazala žareča krogla ter je obsvetila nas vse. Čuden, sladki mrz nas je spreletel, da smo vrgli čopiče v zrak in zavriskali od veselja, pozdravljajoč solnce. Polagoma se je dvigalo, prav nič se mu ni mudilo. In ko si je pomelo zaspane oči ter si umilo obraz, smo zagledali Triglavsko pogorje v vsej božji lepoti! Bilo je tako lepo, da bi v tistem hipu nehali živeti, da ne bi bilo nikoli konca tej krasoti.

Ničesar več nismo iskali na Stolu, našli in videli smo, kar smo želeli: razgleda, krasote domovine, ljubezen do teh naših gor, ki nas obkrožajo in nas hladijo. Vrnili smo se vsi veseli, kakor da smo pravkar dokončali težko nalogo.

Poln veselja sem stopil pod domači krov in nikoli ne bom pozabil naših planin. — Kdor jih je videl, jih ne more pozabiti. Saj ti prevzamejo dušo, da želiš vsak dan poleteti v njih objem.

Izročil sem te spomnu, Stol, da ne bo nikdo nikoli pozabil nate! Vsak dan zrem v Kamniške planine, na zeleni Golovec in proti Karavankam in sanjam o tebi, moja božja pot!

Pozdravljen, romar, ki romaš s čistimi mislimi naprej, ki si čist in neoskrunjen! In ti, Stol, zdravstvu!...

Cvetko Drago:

Na Stolu

(Konec)

Nato sva se odpravila na pot, ki je bila res prava božja pot! Če bi naju takrat videl sveti oče, bi nama prav gotovo podelil odpustke za vse najino življenje. Slekla sva srajci, saj nama je bilo vroče, da je pot curkoma lil z naju. Počasi sva stopala po strmimi navzgor, da sem se nehote spomnil zgodbe o Trebušniku na Triglavu. Gotovo mu ni bilo hušje kakor meni. Večerilo se je že, ko sva vstopila v spodnjo kočjo zasopla in upehana. Ni nama bilo žal tistega večera, ker jih je že mnogo dospelo pred nama v kočjo in sva se v njihovi družbi zabavala imenitno! Ni se nam hotelo spati, da je prišla oskrbnica vsa jezna nad nas: »Mladina, pa tako ponočjuje! Spat zdaj! Oh, kaj bo šele iz vas! Saj pravim vedno, da smo mi bili nekoč vse drugačni, pa naj kdo trdi, da ni res!« Žalostno je vzdihnila, kar je v nas vseh vzbudilo prirsčni smeh in je odracala v kuhinjo ter je zaploputnila vrata za seboj. Nam pa ni bilo to spanja, saj smo bili večinoma vsi prvič v planinah in smo mislili, da so noči v gorah drugačne kot v dolini. In so res! Prečudne, tajinstvene, nikjer ne vidiš luči, povsod le mir. To ti blaži dušo! Če na srkaš planinski zrak, pa pomisliš ne-

hote, da si Apolon in srkaš iz zlate kupe nektar. Noč je bila krasna, še sapica ti ni pogladila vročega čela! Le mi smo kalili nočni mir z veselimi pesmimi o planinski roži, o planincu in še Bog ve o čem. Solnce je že vstalo in mi, ki smo spali le dve uri, smo bili že na nogah in smo krenili proti vrhu. Devet nas je bilo, včeraj le midva s Fikom. To je bilo nekaj za naju, čeprav sva oba zgovorna, saj sva sposobnosti svojih jezikov sedaj lahko še bolj pokazala. (Nekoč, ko mi je bilo menda 8 let, sem hodil vsak večer v Bunčane, prleško vas, po mleko. Mnogo večerov sem se pripravil z vaškimi klepetuljami in nekoč so te dejale mojemu očetu: »Vašemu Dragecu pa ne pridete nikoli do konca! Ta bo moral biti jezični dohtar.« Še danes mi mnogi pravijo, da sem svoj poklic zgrešil! Mor-da pa res!)

No, in razgovor je bil dokaj pester. Vse mogoče smo se razgovarjali: o politiki, književnosti, muziki in še o marsičem. Reševali smo vse te probleme tako temeljito, da sem pozabil hoditi ter sem hipoma zdrsnil po pečini. To je bilo trepetanja in vrišča. Vsak mi je hotel pomagati, pa sem si moral končno prav sam. Saj so bili vsi novinci in novinec jim je moral pokazati, kako se moraš na planinah loviti za kamenje in plezati. Ta nezgoda me je opozorila, da ne hodim po mestnem tlaku. Za trenutek se je vse

držalo v mučni napetosti, a kmalu smo bili zopet vsi v veseljem razpoloženju. Nešteto krat smo se ustavili in gledali pot nazaj. Ej, kako daleč smo že prišli, kako globoka je bila dolina pod nami! Do poldneva smo dospeli na vrh. Veseli smo stopili v Prešernovo kočjo, z radostnimi vzkliki in prešernim smehom. Tako smo se uvedli v kočjo, da ne bi nikdo niti slutil, da smo prvič tukaj. Prvo naše delo je bilo, da smo se vpisali v spominsko knjigo, prav razločno seveda, z vsemi mogočimi pridevki. Saj veste, mladina je pač mladina! Proti večeru smo se povzpeli na vrh. (2236 m). Zazrli smo se v naš Korotan in se zamislili. Od nekd se je ječje oglasil večerni zvon in vabil k molitvi. Toplo nam je postalo pri srcih in nežno smo zapeli: »Gor čez izaro, gor čez gmajnico...« Korotan nam je v srcih odgovarjal. Motno so se videli obrisi očaka Triglava, zelene Begunjščice in Grintavca. Pod nami je ležal Bled, ves v bajni luči, cerkviča je samevala sredi otoka in sanjala o Črtomiru in Bogomilu, lepi svečenici boginje Žive. Nemo smo sanjali tudi mi in čisto tihi smo prišli zopet v kočjo, da nas je oskrbnica začudena pokarala: »To ste pa res fantje od fare! Prej tako veseli so zdaj kakor mutci!« Pregnali smo tihe misli in se jih sprostiti ter se razveseliti ob rumenih žgancih. Kako je šlo v slast! Vsaka izbirlčnost te mine v planinah! —

Piece Loti:

Lotijeva ženitev

Roman 49

Mrzlično naglo in kakor da bi hotel prevarati še samega sebe, sem igral vse, kar mi je padlo na pamet in kar sem našel v notah na glasovirju. — Posrečilo se mi je za nekaj časa dvigniti razpoloženje, toda vsa živahnost je bila samo navidezna — nisem jo mogel vzdržati stalno.

XXXIV.

Okoli tretje ure zjutraj, ko se je salon izpraznil, sem še vedno sedel za glasovirjem in igral neke nenavadne arije, zunaj na vrtu jih je pa spremljala upaupa, ki je tudi že zamirala.

Ostal sem popolnoma sam s staro kraljico, ki je zamišljena in nepremična sedela v svojem velikem pozlačenem naslanjaču. Izgledala je kakor kakšen nepremičen, mračen kip, okrašen z divjaškimi razkošjem.

Pomarin salon je izgledal tedaj žalostno, kakor pač vsaka dvorana po končani zabavi: bil je prazen, ves v neredu, sveče so dogorevale in polagoma ugašale v nočnem vetru.

Pomare, ki je bila občešana v obleko iz črne svile, se je nenadoma dvignila. Zagledala je Rarahu, ki je stala na vra-

til in čakala. Kraljica je razumela njen položaj in ji je namignila, naj vstopi. Rarahu je vstopila. . . Zmedena in s povešenimi očmi se je približala vladarici. — Po tej bučni, a žalostni zabavi je izgledala Rarahu v zapuščeni dvorani in njeni tišini, oblečena v dolgo obleko iz belega muselina, bosonoga, z razpletenimi lasmi, z vencem gardenij na glavi in z očmi, ki jih je jok povečal, kakor kakšna vila, kakor kakšna lepa nočna prikazen, privid sanj in domišljije.

»Vem, Loti, da mi hočeš še nekaj reči,« je dejala kraljica. »Prosim te hočeš, da pazim nanjo; toda bojim se, da ona tega ne bo hotela. . .«

»Veličanstvo!« sem odgovoril. »Rarahu odpotuje jutri v Papeuriri, da se nastani pri svoji prijateljici Tiahui. — Prosim in rotim vas, da je tudi tam ne zapustite! V Papetu se ne bo več vrnila.«

»Tako?« je dejala kraljica začudeno s svojim močnim glasom, in čutil sem, da jo je ta Rarahin sklep prevzel. . . »To je lepo, dete moje; to je lepo, zelo lepo,« je ponavljala. »V Papetu bi kmalu propadla; izgubila bi se. . .«

Oba sva se jokala, ali bolje rečeno — jokali smo se vsi trije, jaz, Rarahu, in kraljica. Pomare naju je držala za roke in njene sicer tako trde oči so bile polne solz.

»Veš kaj, dete moje,« je dejala čez nekaj časa, »ni treba prav nič čakati. —

Ako se lahko hitro odpraviš — mislim, da ti to ne bo težko — potem pojdi še danes ob solnčnem vzhodu, okoli sedmih. Potovala boš z vozom, s katerim se bo peljala moja pastorka Moe. Moe potuje v Atuaono, da se vkrcna na ladjo, ki jo bo prepeljala na njen otok Rajateo. Prenočili boste v Marau, jutri dopoldne pa boste že v Papeuririju, kjer boš izstopila.«

Dasi še vsa solzna, se je Rarahu vendar srečno nasmehnila, zlasti še zaradi ponosne misli, da bo potovala skupaj z mlado kraljico z otoka Rajateje.

Med Rarahu in kraljico Moe je bila neka tajinstvena sorodnost: obe sta bili nenavadno nesrečni, a docela enakega značaja, enakega obnašanja in enake lepote.

Rarahu je obljubila, da bo pripravljena. Ona, revica, ni imela kaj vzeti s seboj razen nekoliko muselinastih oblek različnih barv ter — svojo zvesto staro mačko. . .

Poslovila sva se od kraljice Pomare, stisnila ji iz vsega srca iskreno staro, velo roko in odšla. Kneginja Ariteja, ki je prav tedaj prišla v salon še vedno v plesni obleki, naju je spremila do vrtnih vrat. Da bi jo potolažila, je govorila Rarahi tako nežno in milo, kakor da bi ji bila rodna sestra. . . In prišla sva na obalo, zadnjič. . .

XXXV.

Bila je še noč.

Na obrežju so stale velike množice ljudi; bile so tam vse dvorjanke in ostale ženske iz kraljičine službe. Odsle so bile s častniki tako, kakor so bile na poslednjem poslovnem plesu. Če se ne bi bile nekatere jokale, bi utegnil človek misliti, da je to kakšna svečanost, ne pa ura grenkega slovesa za vse večne čase. In tam, prav pred svitom prve zore, sem zadnjič v življenju poljubil svojo malo, drago Rarahu, prijateljico in ženo na Oceaniji. . .

Na odhod ladje ni več čakala. Vrnila se je v najin zapuščeni skupni dom pod visokimi kokosovimi palmami, pospravila sve svoje stvari, vzela jih s seboj in privedla na vrvice še svojo staro mačko, edino neločljivo živo bitje, ki jo je spremljalo vsepovsod že od rane mladosti. Istočasno, ko je »Rendit« dvignil sidra in zapustil papetsko pristanišče, se je odpeljal iz tahitske prestolnice tudi voz, na katerem sta se peljali Rarahu in kraljica Moe. In skozi stebela kokosovih palm, skozi zavese zelenja in obalne žeri je Rarahu lahko še dolgo gledala, kako je »Rendit« rezal morsk gladino in se vedno bolj oddaljeval od njene domovine, od rajskega polinezijskega otoka Tahitija in njegove prestolnice Papeta. . .

(Nadaljevanje sledi.)

Tobak in njegova zgodovina

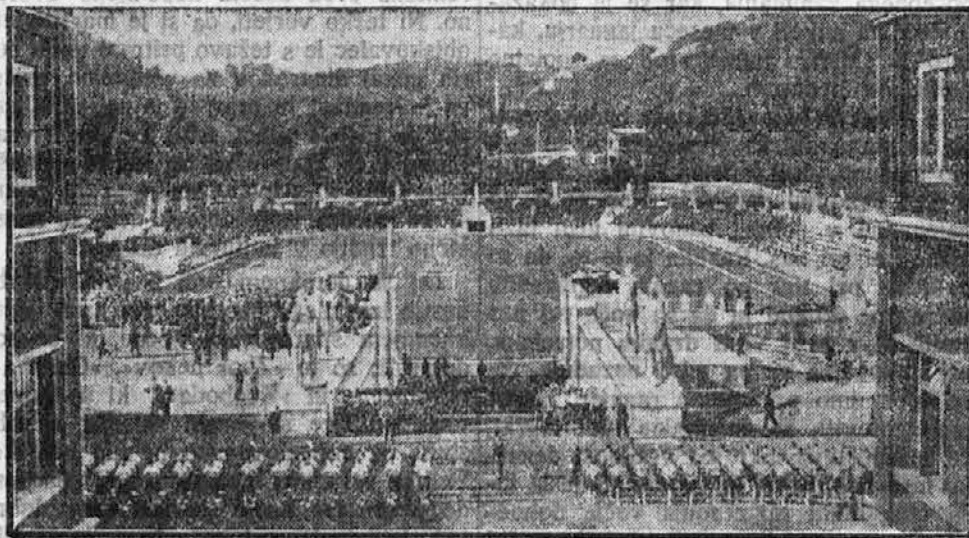
V PRVOTNI DOMOVINI AMERIKI, V EVROPI IN PO OSTALEM SVETU.

Kajenje tobaka je danes razširjeno po vsem svetu. Kade vsi sloji in ne le moški, ampak celo ženske, ki si domišljujejo, da so s tem na potu k popolni emancipaciji. Tobak je prodrl v bogate palače in v siromašne kočice, povsod ga cenijo in uživajo. Milijoni in milijoni gredo vsak dan v zrak, in vendar bi brez tobaka kaj lahko živeli.

Domovina tobaka je Amerika. Tri kulturne rastline je novi svet poklonil staremu: koruzo, krompir in tobak. Prvi dve sta nedvomno velika dobrota za človeštvo, tretja pa mu nudi užitek, čeprav pogubonosen. V Ameriki so tobakovo zelišče poznali že pred odkritjem. Ni torej čudno, če je ona domovina do malega vsem vrstam tobaka. Ko so odkrili Ameriko, je bilo uživanje tobaka razširjeno po vsem kontinentu, le v pokrajinah Bolivija in Peru ga niso uživali. Kadili, nosljali in žvečili pa so tobak že takrat. Uporabljali so ga pri raznih obredih. Mir med sovražnikoma je bil sklenjen šele tedaj, ko sta zamenjala prižgani pipi, ker se je v dimu, ki se je izgnil v vetru, izgubilo tudi sovraštvo. Kako visoko so cenili tobakovo zelišče, je dokaz, da so

ga smatrali kot dar velikega duha in so izmišljali o njem premmnoge bajke.

Otvoritev Mussolinijevega foruma

Ob deseti obletnici fašističnega pohoda na Rim je bil v »večnem mestu« slovesno odprt in blagoslovljen novi Forum Mussolini.

Nazivi za toliko cenjeno rastlino pa so bili zelo različni. Šele Evropejci so dali zelišču ime »tabacco«. Duhan pa je beseda arabskega izvora. Ni pa točno znano, kdaj so ga prinesli v Evropo, prav gotovo pa že koncem 16. stoletja. Izprva so

ga Evropejci uporabljali kot zdravilno zelišče. Na evropskih tleh ga je prvi vzgojil francoski poslanik Nicot v Lisaboni in je po njem dobil strup, ki ga ima rastlina, tudi svoje ime. Kakor že rečeno, Evropejci splošno tobaka niso kadili. Rabili so ga kot zdravilo za različnejše bolezni. Navado kajenja so prinesli v Evropo šele nizozemski in angleški mornarji, ki so zelišče natlačili v cevi palmih listov. Hvalili so se, da si z dimom preganjajo glad in žejo, da jih dim podžiga pri veselju in ko pijejo vino, da jih tobakov dim zaziblje v sladke sanje.

Kaj kmalu se je kajenje razširilo po vsej Evropi, čeprav ga je v prvih početkih prepovedovala cerkvena oblast. Navado nosljanja pa so prinesli k nam Španci. Zlasti so se navduševali za nosljanje ali »šnofanje« ženske v prvi polovici 19. stoletja. Žvečiti tobak so začeli mornarji, in se je ta navada razširila med delavskimi sloji.

Tobakovo zelišče vsebuje hud strup nikotin, ki je brezbarvna tekočina zelo jedkega vonja. Niso pa vse vrste tobakovega zelišča enako strupene. Nekatere vsebuje več strupa, druge zopet manj. Ko pa pripravijo tobak za kajenje, odvzamejo zelišču skoro ves strup.

Iščem dvosobno parketirano stanovanje, najraje v magdalenskem okraju. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Samo dve osebi«. 3793

Iščem za v najem delovne prostore 300 do 500 m² s plinsko in električno napeljavo. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »3778«. 3789

Nova hiša z dvema sobama in električno lučjo na prodaj. Pobrežje pri Mariboru, Delavska ulica 7. 3792

Oddam veliko sobo in kuhinjo. Pobrežje, Zrkovska cesta št. 24. 3790

Državni uslužbenec brez otrok išče sobo in kuhinjo s. l. decembrom. Naslov v upravi Večernika. 3791

Podstrežno stanovanje, sobo in kuhinjo, oddam takoj mirni stranki. Frankopanova ulica 6/1. 3797

Posodim 50 do 150.000 Din najraje na prvo vknjižbo trgovske hiše. Ponudbe pod »Sigurna naložba« na upravo »Večernika«. 3794

Opremljeno sobo oddam. Gregorčičeva ulica 8/1, dvo-rišče. 3796

Čedno opremljeno solnčno in snažno sobo s vhodom iz stopnice oddam boljšemu gospodu. Prešernova ul. 19. 3729

Avto Ford limuzina, nova tipa se proda. Naslov v upravi. 3773

Kovčke, dokolenice, nahrbtnike v veliki izbiri po nizkih cenah priporoča Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13. 3694

Šolske torbice, aktovke, denarnice v veliki izbiri. Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13. 3693

Najlepše razglednice

mariborske, umeine, Salon de Paris

i. t. d. kupujte v papirnici knjigarne

Tiskovne zadruga

Maribor, Aleksandrova 13

Jos. Tichy I Dr. Konce. elektrotehnično podjetje Maribor, Slovenska ul. 16, tel. 2756, proizvaja elektroinstalacije stanovanjskih hiš, vil, gospodarskih objektov, zaloga motorjev, lestencev, svetilk, elektroinstalacijskega b laga po konkurenčni ceni. 1603

Večje podjetje išče za ca. 2 meseca približno 25.000 Din gotovine proti dvojnemu jamstvu in 15% obresti. Ponudbe na upravo lista pod »Izvoza«. 3783

»Singer« cilindrični šivalni stroj prodam. Grosman, Studenci, Kralja Petra cesta 11. 3779

Suho in solnčno stanovanje takoj oddam mirni in pošteni stranki. Dravska ulica 10/1. 3777

Nemščina brez učenja posameznih besed! Hiter, siguren uspeh. Naslov v upravi »Večernika«. 3778

Sobo s štedilnikom, eventualno tudi opremljeno, oddam. Studenci, Vodnikova 43. 3780